

Nr 135.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 11 augusti 1914.

» » » i Andra kammaren den 11 augusti 1914.

*Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts
dels i vissa punkter under åttonde huvudtiteln av stats-
verkspropositionen dels ock i särskild proposition nr 145
gjorda framställningar.*

(Statsutskottets utlåtanden nr 8, 17 och 57.)

Till Konungen.

1:o) I den till riksdagen den 18 maj 1914 avlåtna propositionen an-
gående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t i punkten
16 under åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att av förut till änd-

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 14 saml. 38 häft. (Nr 135). 1

ringsarbeten inom nationalmuseibyggnaden beviljat anslag, 350,000 kronor, anvisa på extra stat för år 1915 ett belopp av 164,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att för ändamålet av tillgängliga medel redan under år 1914 förskottsvis utanordna vad därav kan under året erfordras.

Riksdagen har av förut till *ändringsarbeten inom nationalmuseibyggnaden* beviljat anslag, 350,000 kronor, anvisat på extra stat för år 1915 ett belopp av 164,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att för ändamålet av tillgängliga medel redan under år 1914 förskottsvis utanordna vad därav kan under året erfordras.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till förstärkande av ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner bevilja för år 1915 ett extra anslag av 8,675 kronor.

Till ifrågakvarande ändamål har riksdagen på extra stat anvisat, för vart och ett av åren 1904—1911 ett belopp av 2,970 kronor, för år 1912 4,570 kronor, för år 1913 5,770 kronor och för innevarande år 10,190 kronor.

Riksdagen, som vid prövning av de för de olika domkapitlen gjorda anslagsäskandena, icke funnit anledning till anmärkning mot de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna beloppen, har förty till *förstärkande av ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner* på extra stat för år 1915 beviljat ett anslag av 8,675 kronor.

3:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till reparation av den av professorn E. G. Müller hittills bebodda boställslägenheten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet samt införande av elektrisk belysning i båda boställsvåningarna för professorer vid institutet m. m., allt enligt uppgjort förslag, på extra stat för år 1915 bevilja ett anslag av 7,165 kronor.

Enligt nädigt brev den 11 juni 1887 skola de två för vissa karolinska institutets professorer avsedda boställsvåningarna, i tur efter fullmakts-ålder, innehavas av professorerna i anatomi, i patologisk anatomi, i fysiologi och i kemi. För professor, som innehar boställsvåning, skall enligt stat å lönen avdragas ett kontant belopp av 900 kronor. Den ena av dessa boställsvåningar innehaves för närvarande av professorn i kemi greve K. A. H. Mörner. Den andra har varit upplåten åt professorn i anatomi E. G. Müller, vilken därifrån avflyttat den 1 april 1914, och skulle därefter tillträdas av den i tur därtill varande, nämligen professorn i patologisk anatomi C. J. G. Sundberg. På grund av sistnämnda vånings ohälsosamma beskaffenhet har nu Eders Kungl. Maj:t, på därom gjord framställning,

äskat ett extra anslag av 6,000 kronor för våningens försättande i tillfredsställande skick. I sammanhang härmed har departementschefen framhållit önskvärdheten av, att de båda professorslägenheterna samt förstugor och trappuppgångar i den s. k. boställsbyggnaden bliva försedda med elektrisk belysning, och har för detta ändamål begärts ett belopp av 1,165 kronor.

Riksdagen har av den i ärendet förebragta utredningen blivit övertygad om behovet av de föreslagna ändringarna i ifrågavarande boställslägenhet och har förty till *reparation av den av professorn E. G. Müller hittills bebodda boställslägenheten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet* samt införande av elektrisk belysning i båda boställsvåningarna för professorer vid institutet m. m., allt enligt uppgjort förslag, på extra stat för år 1915 beviljat ett anslag av 7,165 kronor.

4:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till inköp att elektro-kardiografiskt instrumentarium för medicinska kliniken vid serafimerlasarettet anvisa för år 1915 ett extra anslag av 3,000 kronor.

Då det synes riksdagen ådagalagt, att den till inköp föreslagna apparaten bör kunna bliva till gagn ej blott för den rent vetenskapliga forskningen utan även för undervisningen vid den medicinska kliniken och således för de blivande läkarnas utbildning, har riksdagen till *inköp av ett elektro-kardiografiskt instrumentarium för medicinska kliniken vid serafimerlasarettet* anvisat på extra stat för år 1915 ett anslag av 3,000 kronor.

5:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till inköp av en apparat för röntgenfotografering för oftalmiatriska kliniken å serafimerlasarettet bevilja för år 1915 ett extra anslag av 1,100 kronor.

Då riksdagen av den i ämnet lämnade utredningen blivit övertygad om behovet för oftalmiatriska kliniken vid serafimerlasarettet av den till inköp föreslagna apparaten, har riksdagen till *inköp av en apparat för röntgenfotografering för oftalmiatriska kliniken å serafimerlasarettet* på extra stat för år 1915 beviljat ett anslag av 1,100 kronor.

6:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till inköp av 10 studentmikroskop för karolinska mediko-kirurgiska institutets histologiska institution anvisa för år 1915 ett extra anslag av 2,800 kronor.

Riksdagen har beträffande detta anslagsäskande ej kunnat underlåta att hysa samma betänkligheter, som inom riksdagen gjordes gällande, då anslag år 1913 begärdes till inköp av mikroskop för patologisk-anatomiska institutionen; med hänsyn likväl till de skäl, som föranledde riksdagen att förorda dåvarande anslagsbegäran, och till vad såsom stöd för

den nuvarande framställningen anförts, har riksdagen ej velat motsätta sig Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Dock har riksdagen, i likhet med vad som beträffande mikroskopen vid patologisk-anatomiska institutionen anfördes, velat framhålla nödvändigheten av att institutet med största möjliga noggrannhet övervakar, att mikroskopen icke varda genom olämplig eller vårdslös behandling av de studerande förstörda eller skadade. Under uttalande härav får riksdagen anmäla, att riksdagen till *inköp av 10 studentmikroskop* för karolinska mediko-kirurgiska institutets histologiska institution anvisat på extra stat för år 1915 ett anslag av 2,800 kronor.

7:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att, med upphävande av bestämmelsen att chef och ledamöter i läroverksöverstyrelsen skola förordnas för viss tid, *dels* godkänna den av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet den 14 januari 1914 förordade staten för läroverksöverstyrelsen och de av honom föreslagna villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i sagda stat upptagna avlöningsförmåner samt för tillämpning av staten höja det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 16,600 kronor; *dels* bestämma, att en var, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i läroverksöverstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser; *dels* medgiva, att ålderstilläggen för de å läroverksöverstyrelsens stat upptagna befattningshavarna må utgå av det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålders-tillägg; *dels* ock föreskriva, att chef eller ledamot i läroverksöverstyrelsen, som vid tillträdet till befattningen tillhör såsom delägare endera av lärarnas vid elementarläroverken nya änke- och pupillkassa och folkskollärarnas änke- och pupillkassa, skall vara skyldig att även såsom chef eller ledamot av överstyrelsen kvarstå i den av nämnda båda kassor, i vilken han vid sagda tidpunkt är delägare, med iakttagande därvid att sådan befattningshavare skall tillhöra vederbörande kassa med det inom densamma förekommande högsta delaktighetsbeloppet samt med de rättigheter och skyldigheter i övrigt, vilka tillkomma delägare, som innehar befattning, med vilken är förenad skyldighet att tillhöra kassan.

I den till 1913 års riksdag gjorda framställningen om inrättande av en för hela rikets skolväsen gemensam överstyrelse, en sköloverstyrelse, hemställde Eders Kungl. Maj:t, med hänsyn till den då under utredning varande frågan om de centrala ämbetsverkens ställning till departementen, om sagda överstyrelses uppförande på extra stat för år 1914. Riksdagen avsåg Eders Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avsåg upprättande av en för

rikets skolväsen gemensam skolöverstyrelse, men beslöt, utom nyinrättande av vissa tjänster å läroverksöverstyrelsens kansli, att anvisa medel å extra stat för år 1914 till inrättande av en folkskolöverstyrelse. Såsom under punkt 10 här nedan omförmäles, har Eders Kungl. Maj:t nu jämväl föreslagit folkskolöverstyrelsens uppförande å ordinarie stat och beredande av ordinarie anställning för sagda styrelses ledamöter. Utgående från sistnämnda fråga hemställer nu Eders Kungl. Maj:t i föreliggande framställning om en liknande anordning för läroverksöverstyrelsens medlemmar, d. v. s. att chef och ledamöter i sistberörda styrelse, vilka för närvarande tillsättas av Eders Kungl. Maj:t medelst förordnande för viss tid, må kunna för framtiden utnämnas till ordinarie innehavare av sina ämbeten.

Chef och ledamöter i läroverksöverstyrelsen hava ånda från överstyrelsens tillkomst innehaft sina befattningar endast på förordnande. En sådan anordning hade sin huvudsakliga grund i uppfattningen om önskvärdheten av att möjlighet till ombyte av medlemmar i överstyrelsen förefunnes, så att de bästa krafterna på området alltjämt kunde tillföras ämbetsverket. Det hittills tillämpade sättet för sagda befattningshavares anställning har emellertid, enligt vad departementschefen framhållit, visat sig i vissa avseenden vara för arbetet inom överstyrelsen mindre gynnsamt. I Eders Kungl. Maj:ts under punkt 10 här nedan omförmälda framställning om liknande anordning för folkskolöverstyrelsens medlemmar, äro i ett sammanhang anförda skälen för den föreslagna förändringen. Här framhålles främst nödvändigheten att tillse, att kontinuitet och planmässighet i överstyrelsens arbete icke komma att bli lidande genom de alltför täta personombyten, som visat sig kunna lätt nog uppkomma, då överstyrelsens medlemmar icke hava fast anställning. Vidare anföres önskvärdheten att överstyrelsen med avseende å utövandet av sin verksamhet utrustas med vissa befogenheter, som tillkomma med överstyrelsen i övrigt jämnställda ämbetsverk, men vilka icke synts kunna anförtros åt överstyrelsen, så länge dess medlemmar endast tillsättas medelst förordnande. Härtill anföres slutligen skäl av ekonomisk art. Läroverksöverstyrelsens medlemmar hava nämligen icke kunnat komma i åtnjutande av ålderstillägg, motsvarande det, som ledamöterna av andra statens centrala ämbetsverk enligt gällande lönerogleringar erhålla. Därigenom hava ifrågavarande ämbetsmän blivit i avlöningshänseende försatta i en jämförelsevis ogynnsam ställning, en olägenhet, som varit så mycket mera kännbar, som pensionsförhållandena för överstyrelsens medlemmar icke heller kunnat regleras.

Då det föreliggande förslaget sålunda avser att bereda chef och ledamöter möjlighet att erhålla ordinarie anställning inom överstyrelsen, förutsätter det

emellertid tillika, att sådan anställning icke med nödvändighet skulle under alla förhållanden beredas sagda befattningshavare utan att, även om densamma bleve regel, det hittills iakttagna förfaringssättet med tjänsternas tillsättande av Eders Kungl. Maj:t allenast genom förordnande på viss tid skulle fortfarande kunna ifrågakomma, då omständigheterna särskilt därtill föranledde.

Det framlagda förslaget redogör ytterligare för de förändringar i läroverksöverstyrelsens stat, som nödvändiggöras av detsamma. Staten upptager för närvarande för överdirektören ett arvode av tillhoppa 6,600 kronor, därav 2,800 kronor lön eller motsvarande, 2,800 kronor tjänstgöringspenningar eller motsvarande samt 1,000 kronor ortstillägg. För läroverksråden äro motsvarande siffror 4,800 kronor, 1,700 kronor, 2,500 kronor och 600 kronor, allt arvode. I staten är intagen en anmärkning av innehåll, att innehavare av tjänst å stat, som förordnas till överdirektör eller läroverksråd, äger att under tiden för förordnandet behålla av den med hans innehavande tjänst förenade avlöningen 3,000 kronor. Nu måste emellertid ersättning beredas för nyssnämnda lönetillskott å 3,000 kronor åt såväl överstyrelsens chef som ledamöterna. Utöver den sammanlagda ersättningssumman, 15,000 kronor, erfordras vidare i fråga om överdirektören 400 kronor samt beträffande vart och ett av de fyra läroverksråden 300 kronor för att utfylla deras nuvarande avlöningsförmåner, respektive 9,600 kronor och 7,800 kronor, till normallönerna för motsvarande tjänstemän i de nyreglerade verken, respektive 10,000 kronor och 8,100 kronor. De erforderliga fyllnadsbeloppen utgöra sålunda tillhoppa 1,600 kronor, och läroverksöverstyrelsens stat skulle följaktligen behöva ökas med i allt 16,600 kronor.

Vidare föreslås, att läroverksråden skola tillförsäkras mot avlöningsgraden svarande ålderstillägg, att utgå enligt vanliga bestämmelser av det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg. Därvid föreslås dock, att för erhållande av sådant tillägg vederbörande bör äga att tillgodoräkna sig innehåft förordnande som chef eller ledamot i läroverksöverstyrelsen ävensom den tid han kan hava tjänstgjort som chef eller ledamot i folkskolöverstyrelsen.

I avseende å åtnjutande av de angivna avlöningsförmåner har Eders Kungl. Maj:t föreslagit i huvudsak samma bestämmelser, som gälla för motsvarande tjänster i nyreglerade ämbetsverk.

Slutligen innehåller Eders Kungl. Maj:ts förslag ett ordnande av reliktpensionsfrågan för överstyrelsens ledamöter.

Det föreliggande förslaget om beredande av ordinarie anställning åt

läroverksöverstyrelsens ledamöter är grundat på erfarenheter från överstyrelsens hittillsvarande verksamhet, och synes, så vitt riksdagen av den förebragta utredningen kunnat finna, goda skäl vara anförda för den föreslagna anordningen. Riksdagen har sålunda beträffande själva huvudpunkten i förslaget intet att invända.

Vissa detaljer i Eders Kungl. Maj:ts förslag hava emellertid givit riksdagen anledning till erinringar. Vidkommande den av Eders Kungl. Maj:t ifrågasatta anordningen att, under det utnämning till befattningar som ledamöter i läroverksöverstyrelsen bör vara regel, likväl ett förordnande på viss tid ej bör vara uteslutet, har riksdagen ej kunnat finna annat än att de av departementschefen härför anförda skälen med lika stort fog kunna anföras vid tillsättande av vilka andra befattningar som helst inom administrationen. Riksdagen har icke funnit tillräcklig anledning föreligga att beträffande läroverksöverstyrelsen i detta avseende tillämpa annan anordning än den som allmänt gäller i fråga om andra å ordinarie stat uppförda ämbetsverk, och vill sålunda såsom sin åsikt uttala, att ifrågavarande befattningshavare inom läroverksöverstyrelsen böra i likhet med andra ämbetsmän av samma tjänstegrad genom fullmakt utnämnas till sina befattningar.

I avseende å de villkor och bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t föreslagits för åtnjutande av de i den nya staten uppförda avlöningsförmånerna har riksdagen — utom vissa smärre ändringar av redaktionell art — vidtagit några avvikelser från och tillägg till Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Till en början vill riksdagen erinra därom, att i den av Eders Kungl. Maj:t den 21 november 1913 fastställda instruktionen för läroverksöverstyrelsen föreskrivits, att för befattningshavare hos överstyrelsen skall, i den mån ej i instruktionen närmare eller i särskilda instruktioner annorlunda stadgas och då sagda befattningshavare ej äro upptagna av dem åliggande inspektion, den dagliga arbetstiden å tjänsterummet varje söckendag utgöra sex timmar, förlagda till tider, om vilka i arbetsordningen eller eljest av chefen meddelas närmare bestämmelser. I fråga om de kvinnliga biträdenas arbetstid torde gälla vad i detta avseende stadgats i kungl. kungörelsen den 10 juni 1912 angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar. Eders Kungl. Maj:ts förslag till avlöningsvillkor avser, vilket också uttryckligen sägs, chefs-, ledamots-, sekreterar-, notarie-, registrators- och aktuarie- samt vaktmästartjänst inom överstyrelsen, varjämte Eders Kungl. Maj:t i fråga om de kvinnliga biträdena hänvisar till nyssberörda

kungörelse den 10 juni 1912. Riksdagen har funnit lämpligare låta ifrågasvara avlöningsvillkor omfatta hela den inom överstyrelsen anställda personalen, sålunda även de kvinnliga befattningshavarna samt, beträffande vad utöver dessa villkor för sistnämnda befattningshavare stadgas eller kan komma att stadgas, hänvisa till de föreskrifter, som härutinnan äro eller varda meddelade. I fråga om de kvinnliga befattningshavarna har riksdagen vidare, i enlighet med av förra riksdagen innevarande år fattat beslut rörande liknande bestämmeelse för å socialstyrelsens stat uppförda kvinnliga biträden, gjort ett tillägg av innehåll att biträde av första grad, som efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad befordras till biträdesbefattning i andra graden, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad. I betraktande av en möjligen inträdande förändrad organisation av ej endast läroverksöverstyrelsen utan även den centrala ledningen av skolväsendet över huvud har riksdagen ansett, att för ett underlättande av en dylik omreglering de i detta avseende föreslagna bestämmelserna böra skärpas därhän att befattningshavare i läroverksöverstyrelsen skall med bibehållande av sina avlöningsförmåner vara underkastad att, när helst så av Eders Kungl. Maj:t prövas lämpligt, förflyttas till annan befattning inom förvaltningen på undervisningsens område. Riksdagen har därjämte på grund av de inom läroverksöverstyrelsen ofta förekommande inspektionsresorna ansett sig böra bestämma, att tjänsteman av lägre grad skall vara skyldig att, därest ledamots bortavaro för sådant ändamål utsträcker till högst fyra dagar, utan särskild ersättning sköta denne åliggande löpande göromål, men att för längre tjänstgöring i dylikt fall skall utgå samma ersättning som vid semesterförordnande. Vidare har riksdagen beträffande villkoren för uppflyttning i högre lönegrad ansett, att, med hänsyn till bestämmelsen i kungl. kungörelsen den 4 juli 1913 angående rätt för vissa befattningshavare att för avlöningsförhöjning tillgodoräkna sig tid, varunder tjänstledighet åtnjutits för fullgörande av värnplikt, i avlöningsvillkoren bör fastställas, att i och för löneförhöjning vederbörande icke må föras till last den tid, varunder han åtnjutit ledighet för värnplikts fullgörande. I enlighet med vad riksdagen ovan uttalat i fråga om tillsättning af ledamöterna inom läroverksöverstyrelsen, hava avlöningsbestämmelserna också i detta avseende ändrats.

Vad slutligen angår förslaget om ordnande av reliktpensionsfrågan för läroverksöverstyrelsens ledamöter har riksdagen intet att däremot erinra.

På grund av vad sålunda anförts har riksdagen *dels* godkänt följande stat för läroverksöverstyrelsen:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
1 överdirektör	6,200	2,800	1,000	10,000	
1 läroverksråd	5,000	2,500	600	8,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
3 dito	15,000	7,500	1,800	24,300	
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 notarie	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 dito	2,200	1,500	300	4,000	
1 registrator och aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	
1 kvinnligt biträde av andra grad	900	550	150	1,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt skrivbiträde av första grad	700	350	150	1,200	
1 dito, dito	700	350	150	1,200	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
För tillfällig adjunktion, vikariatsersättning, expenser m. m.	—	—	—	13,550	
Summa kronor				78,950	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

dels föreskrivit, att för åtnjutande av de i staten för läroverksöverstyrelsen stadgade avlöningsförmåner för ordinarie befattningshavare skola gälla följande villkor och bestämmelser:

att ordinarie innehavare av befattning i läroverksöverstyrelsen skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av nämnda styrelse eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest ämbetsverkets ställning inom statsförvaltningen så förändras, att detsamma ej längre kan anses såsom självständigt ämbetsverk, eller därest vissa ifrågavarande ämbetsverk tillhörande göro-

mål överflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande av de avlöningsförmåner, han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de göromål, som honom anförtros, eller, efter Eders Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till vilket göromålen överlämnas; skolande befattningshavare i läroverksöverstyrelsen slutligen, likaledes med bibehållande av nyssnämnda förmåner, vara underkastad att, när helst så av Eders Kungl. Maj:t provas lämpligt, förflyttas till annan befattning inom förvaltningen på undervisningsväsendets område;

att med ordinarie befattning i läroverksöverstyrelsen icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning i nämnda ämbetsverk ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Eders Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej, vad angår chef eller ledamot, Eders Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning, läroverksöverstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöversina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest provas skäligt;

att avlöning ej må utgå till tjänsteinnehavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteinnehavare varder avstängd från tjänstgöring eller i hakte tagen, den del av hans avlöning, som icke, vad angår chef eller ledamot, av Eders Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning, av läroverksöverstyrelsen provas böra användas till befatt-

ningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej, vad angår chef eller ledamot, Eders Kungl. Maj:t och, vad angår innehavaren av annan befattning, läroverksöverstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, innehavare av lägre befattning skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i ämbetsverket, bestrida densamma mot åtnjutande, i stället för egna tjänstgöringspenningar, i det förstnämnda fallet av de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningarna men eljest av däremot svarande belopp, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår;

att emellertid, därest ledamot till följd av tjänsteresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra dagar, hindrad att sköta sin befattning, tjänsteman av lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till ledamotsbefattningen hörande löpande göromål;

att i fråga om förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, ävenledes på samma villkor, under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänståldern blivit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att, därest ordinarie befattningshavare hos folkskolöverstyrelsen utnämnes till motsvarande eller jämförlig befattning hos läroverksöverstyrelsen, han må för tillgodonjutande av löneförhöjning av ifrågavarande slag å sistnämnda befattning tillgodoräkna sig den tid, som skolat honom tillgodoräknas för löneförhöjning å befattningen hos folkskolöverstyrelsen;

att kvinnligt biträde av första graden, som efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad befordras till biträdesbefattning i andra graden, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att tjänsteman i första lönegraden skall vara skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där läroverksöverstyrelsen till befordrande av arbetets oavbrutna gång finner honom lämplig och behövlig;

att semester årligen må, när sådant utan hinder för göromålen behöriga gång kan ske, åtnjutas av chefen, ledamöterna och sekreteraren en var under en och en halv månad, av notarierna, registratorn och aktuarien samt de kvinnliga biträdena en var under en månad ävensom av vaktmästaren under 15 dagar;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension är stadgat vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen;

att den, som tillträder den nya avlöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed; samt

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavarna skola i övrigt lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller varda meddelade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar;

dels för tillämpning av staten höjt det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 16,600 kronor;

dels bestämt, att envar, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i läroverksöverstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser;

dels medgivit, att ålderstilläggen för de å läroverksöverstyrelsens stat upptagna befattningshavarna må utgå av det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg;

dels ock föreskrivit, att chef eller ledamot i läroverksöverstyrelsen, som vid tillträdet till befattningen tillhör såsom delägare endera av lärarnas vid elementarläroverken nya änke- och pupillkassa och folkskollärarnas änke- och pupillkassa, skall vara skyldig att även såsom chef eller ledamot

av överstyrelsen kvarstå i den av nämnda båda kassor, i vilken han vid sagda tidpunkt är delägare, med iakttagande därvid att sådan befattningshavare skall tillhöra vederbörande kassa med det inom densamma förekommande högsta delaktighetsbeloppet samt med de rättigheter och skyldigheter i övrigt, vilka tillkomma delägare, som innehar befattning, med vilken är förenad skyldighet att tillhöra kassan.

8:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till förhyrande av ämbetslokal åt läroverksöverstyrelsen anvisa för år 1915 extra anslag av dels 1,400 kronor såsom fyllnad i förut beviljad hyresersättning för tiden den 1 oktober 1913—den 30 september 1914, dels ock 6,800 kronor till gäldande av hyra för tiden den 1 oktober 1914—den 30 september 1915, tillhoppa 8,200 kronor.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen för vart och ett av hyresåren 1910—1914 beviljat ett extra anslag för åren 1911—1914 av 5,000 kronor.

Riksdagen, som visserligen funnit den nu äskade ökningen väl hög, har likväl, i betraktande av vad till stöd för framställningen anförts, ej velat motsätta sig bifall till densamma och har förty till *förhyrande av ämbetslokal åt läroverksöverstyrelsen* på extra stat för år 1915 anvisat anslag av dels 1,400 kronor såsom fyllnad i förut beviljad hyresersättning för tiden den 1 oktober 1913—den 30 september 1914, *dels ock* 6,800 kronor till gäldande av hyra för tiden den 1 oktober 1914—den 30 september 1915, tillhoppa 8,200 kronor.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för beredande av medel att från och med den 1 januari 1915 vid de allmänna läroverken upprätta 5 lektors- och 3 adjunktsbefattningar, fördelade på de särskilda läroverken såsom Eders Kungl. Maj:t finner gott bestämma, höja reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 29,000 kronor.

Sedan det av 1904 års riksdag enligt den s. k. normalstaten beräknade antalet lärartjänster blivit fyllt samt riksdagen under åren 1907—1911 beviljat medel till inrättande av 11 lektors- och 77 adjunktstjänster utöver det antal, i sagda stat beräknats, verkställde läroverksöverstyrelsen år 1911 utredning angående det vid läroverken då förefintliga behovet av nya lärartjänster och kom därvid till det resultat, att det erforderliga antalet lektorstjänster utgjorde 15 och antalet adjunktstjänster 17. Riksdagen beviljade åren 1912 och 1913 medel för upprättande av sammanlagt 9 lektors- och 11 adjunktstjänster, vadan sålunda enligt överstyrelsens ovanberörda beräkning för närvarande skulle vara erforderliga 6 lektors- och

6 adjunktstjänster. Emellertid har, huvudsakligen med anledning av den alltfjämt fortgående tillväxten av lärjungeantalet, överstyrelsen under år 1913 verkställt förnyad utredning angående det nuvarande behovet av lärartjänster och därvid kommit till ett från 1911 års utredning avvikande resultat i så måtto, att det nu erforderliga antalet lektorstjänster skulle utgöra 12 i stället för enligt 1911 års beräkning 6 och de behövliga nya adjunktstjänsterna upptagits till 19 i stället för förut beräknade 6, således en ökning i behovet med 6 lektors- och 13 adjunktsbefattningar. Av de 12 nya lektorstjänsterna skulle 9 förenas med humanistiska och 3 med matematisk-naturvetenskapliga ämnen samt av de 19 nya adjunktstjänsterna 11 förenas med humanistiska och 8 med matematisk-naturvetenskapliga ämnen. Deras inrättande borde enligt överstyrelsens beräkning äga rum under loppet av åren 1915 och 1916, och borde under år 1915 18 nya tjänster upprättas.

Eders Kungl. Maj:t föreslår nu, med beräkning av ifrågavarande behovs fyllande under 4 år, inrättande av 5 lektorsbefattningar, varav 4 äro beräknade för humanistiska och 1 för matematisk-naturvetenskapliga ämnen samt 3 adjunktstjänster, samtliga i matematisk-naturvetenskapliga ämnen.

I fråga om lämpligheten av ett fortsatt upprättande av lärartjänster vid de allmänna läroverken vill riksdagen erinra därom, att med anledning av den utav riksdagen 1913 uttalade farhågan att en blivande läroverksrevision skulle göra ett stort antal lärarbefattningar överflödiga, ett visst korrektiv häremot numera finnes i de uti kungl. kungörelsen den 4 juli 1913 intagna bestämmelserna angående skyldighet för vissa lärare vid allmänna läroverk att underkasta sig förflyttning till andra läroanstalter.

Fastän inom riksdagen en viss tvekan gjort sig gällande rörande godtagande av de beräkningsgrunder, varpå Eders Kungl. Maj:ts förslag är byggt, har riksdagen, i betraktande av att frågan om en lönereglering för läroverkslärarkåren för närvarande är under utredning av den utav Eders Kungl. Maj:t tillsatta lärarlönenämnden, ej velat närmare ingå på dessa frågor. Först när resultatet av sagda utredning föreligger, kunna alla med lönefrågan sammanhängande spörsmål i sin helhet upptagas till behandling. Riksdagen anser sig under sådana förhållanden, utan att vilja uttala sig om det framtida fyllandet av det i Eders Kungl. Maj:ts framställning påpekade behovet, böra godtaga förslaget om inrättande av 8 nya tjänster från och med den 1 januari 1915.

Under uttalande härav får riksdagen anmäla, att riksdagen för beredande av medel att från och med den 1 januari 1915 vid de allmänna läroverken upprätta 5 lektors- och 3 adjunktsbefattningar, fördelade på de särskilda läroverken såsom Eders Kungl. Maj:t finner gott bestämma, höjt reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 29,000 kronor.

10:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att *dels* godkänna den av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet den 14 januari 1914 förordade staten för folkskolöverstyrelsen och de av honom föreslagna villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i sagda stat upptagna avlöningsförmåner samt för tillämpning av samma stat uppföra i riksstaten under åttonde huvudtiteln ett ordinarie anslag till folkskolöverstyrelsen å 76,300 kronor;

dels bestämma, att en var, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i folkskolöverstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser;

dels medgiva, att ålderstilläggen för de å folkskolöverstyrelsens stat upptagna befattningshavarna må utgå av det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg;

dels föreskriva, att chef eller ledamot i folkskolöverstyrelsen, som vid tillträdet till befattningen tillhör såsom delägare endera av lärarnas vid elementarläroverken nya änke- och pupillkassa och folkskollärarnas änke- och pupillkassa, skall vara skyldig att även såsom chef eller ledamot av överstyrelsen kvarstå i den av nämnda båda kassor, i vilken han vid sagda tidpunkt är delägare, med iakttagande därvid att sådan befattningshavare skall tillhöra vederbörande kassa med det inom densamma förekommande högsta delaktighetsbeloppet samt med de rättigheter och skyldigheter i övrigt, vilka tillkomma delägare, som innehar befattning, med vilken är förenad skyldighet att tillhöra kassan;

dels och på extra stat för år 1915 anvisa

till arvode åt en amanuens hos folkskolöverstyrelsen	kronor 1,500: —
» inspektion och sakkunnigt biträde inom folkskolöverstyrelsen i fråga om fysisk uppfostran, skolhygien samt undervisning i musik och husligt arbete	» 5,000: —
» hyra för ämbetslokal åt folkskolöverstyrelsen under hyresåret 1 oktober 1914—30 september 1915	» 4,900: —

eller tillhopa kronor 11,400: —

Såsom riksdagen under punkten 7 här ovan angående lönereglering för chef och ledamöter i läroverksöverstyrelsen erinrat, anvisade 1913 års riksdag medel — närmare bestämt ett belopp av 79,500 kronor — å extra stat för år 1914 till inrättande av en folkskolöverstyrelse. Det nu föreliggande förslaget avser, att de medel, som erfordras för fortsatt uppehållande från och med år 1915 av folkskolöverstyrelsens verksamhet, uppföras å ordinarie stat samt att i sammanhang härmed folkskolöverstyrelsens chef och ledamöter ävensom hos överstyrelsen anställda kansli-

tjänstemän och vaktmästare måtte kunna utnämnas till ordinarie innehavare av sina befattningar. I förslaget erinras, hurusom anslaget till läroverksöverstyrelsen alltsedan detta ämbetsverks tillkomst varit uppfört å ordinarie stat, samt hurusom kanslitjänstemännen och vaktmästare i sagda ämbetsverk redan nu utnämnas till sina befattningar. I fråga om förslaget att ledamöterna i folkskolöverstyrelsen skola tillsättas genom utnämning, har riksdagen under punkten 7 här ovan, där fråga var om en liknande anordning för läroverksöverstyrelsens medlemmar, angivit de av Eders Kungl. Maj:t härför anförda skälen, vilka, egentligen hämtade från läroverksöverstyrelsens erfarenhet, med lika fullt fog kunnat anföras beträffande folkskolöverstyrelsen. Vidkommande sistnämnda styrelse har framhållits ytterligare en omständighet, som talar för den föreslagna anordningen, nämligen hänsynen till vederbörande kommuns intressen i det fall att till medlem av folkskolöverstyrelsen utses i kommuns tjänst anställd person, som ej gärna kan lämna denna tjänst utan att tillförsäkras fast anställning. I likhet med vad som föreslagits beträffande chef och ledamöter av läroverksöverstyrelsen innebär det föreliggande förslaget, att utnämning till tjänsten väl skulle bli regel, men att ett förordnande på viss tid i stället för utnämning under vissa förhållanden icke skulle vara uteslutet.

I fråga om befattningshavarnas avlöningsförmåner föreslås samma avlöningsbelopp, som blivit för dem å extra stat för år 1914 uppförda, varvid dock iakttagits, att vart och ett av sagda belopp utfyllts med så stort belopp, som å den extra staten avdragits såsom motsvarande den pensionsavgift, innehavaren skulle haft att erlagga för sin egen pensionering, därest befattningen varit av ordinarie natur. Därtill föreslås för ledamöterna och kanslitjänstemännen ävensom vaktmästaren de för motsvarande befattningar inom andra nyreglerade centrala verk fastställda ålderstilläggen. Förutom de på extra stat för år 1914 uppförda befattningarna föreslår Eders Kungl. Maj:t jämväl upptagande i staten av 1 kvinnligt biträde av högre grad och 2 kvinnliga skrivbiträden av lägre grad med för dylika befattningshavare fastställda avlöningsförmåner. Några dylika befattningar hava visserligen icke särskilt uppförts å den för år 1914 godkända staten, men arvoden för motsvarande befattningar hava medräknats i det å sagda stat uppförda expensanslaget. Därjämte är i staten upptaget ett belopp av 600 kronor för inspektion av blindundervisningen. Staten slutar på en summa av 76,300 kronor.

I avseende å åtnjutande av de angivna avlöningsförmånerna har Eders Kungl. Maj:t föreslagit motsvarande bestämmelser, som föreslagits beträffande de under punkten 7 avhandlade befattningshavarna inom läroverksöverstyrelsen.

Dessutom framställles förslag om ordnande av frågan om chefens och ledamöternas änke- och pupillpensioner.

Av de å extra stat åskade anslagen hava två anslag, nämligen till arvode åt en amanuens 1,500 kronor och till inspektion och sakkunnigt biträde i fråga om fysisk uppfostran m. m. 5,000 kronor, beviljats för innevarande år. Härutöver begäres nu till hyra för ämbetslokal ett belopp av 4,900 kronor.

Då år 1913 anslag beviljades för upprättande av en folkskolöverstyrelse, framhöll riksdagen behovet av en genom en särskild styrelse utövad central ledning av folkskoleväsendet. Otvivelaktigt är, att behovet av en dylik ledning är av en så varaktig natur, att denna omständighet fullt berättigar styrelsens uppförande å ordinarie stat. I detta avseende har riksdagen bifallit det föreliggande förslaget.

I likhet med vad riksdagen uttalat i fråga om sättet för tillsättande av ledamöterna i läroverksöverstyrelsen, anser riksdagen ej heller beträffande folkskolöverstyrelsens medlemmar några särskilda skäl föreligga att här tillämpa en avvikelse från det gängse tillvägagångssättet för tillsättning av tjänstemän i de centrala ämbetsverken. Riksdagen kan sålunda ej godtaga förslaget att, därest förhållandena skulle sådant påfordra, förordnande på viss tid skall kunna av Eders Kungl. Maj:t meddelas.

De villkor och bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t föreslagits för åtnjutande av de i den nya staten uppförda avlöningsförmånerna hava givit riksdagen anledning till samma anmärkningar, som riksdagen under punkten 7 anfört beträffande enahanda avlöningsvillkor för läroverksöverstyrelsens personal, och tillåter sig i detta avseende riksdagen hänvisa till vad under berörda punkt härom uttalats. Riksdagen vill här endast erinra därom, att i den av Eders Kungl. Maj:t den 21 november 1913 fastställda instruktionen för folkskolöverstyrelsen bestämmelse meddelats, att samtliga tjänstinnehavare skola, i den mån ej i instruktionen närmare eller i särskilda instruktioner annorlunda stadgas och då befattningshavarne ej äro upptagna av dem åliggande inspektion, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag.

Övriga i Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning ingående förslag hava icke givit riksdagen anledning till erinran.

På grund av vad sålunda anförts har riksdagen *dels* godkänt följande stat för folkskolöverstyrelsen:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
1 överdirektör	6,200	2,800	1,000	10,000	
1 ledamot	5,000	2,500	600	8,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
3 ledamöter	15,060	7,500	1,800	24,300	
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 notarie	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 registrator och aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	
1 kvinnligt biträde av andra grad	900	550	150	1,600	
1 kvinnligt skrivbiträde av första grad	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 dito dito	700	350	150	1,200	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
För inspektion av blindundervisningen	—	—	—	600	
För tillfällig adjunktion, vikariatsersättning, expenser m. m.	—	—	—	14,300	
Summa kronor	—	—	—	76,300	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

dels föreskrivit, att för åtnjutande av de i staten för folkskolöverstyrelsen stadgade avlöningsförmåner för ordinarie befattningshavare skola gälla följande villkor och bestämmelser:

att ordinarie innehavare av befattning i folkskolöverstyrelsen skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av nämnda styrelse eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest ämbetsverkets ställning inom statsförvaltningen så förändras, att detsamma ej längre kan anses såsom självständigt ämbetsverk, eller därest vissa ifrågavarande ämbetsverk tillhörande göromål överflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande av de av-

löningsförmåner, han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de göromål, som honom anförtros, eller, efter Eders Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till vilket göromålen överlämnas; skolande befattningshavare i folkskolöverstyrelsen slutligen, likaledes med bibehållande av nyssnämnda förmåner, vara underkastad att, när helst så av Eders Kungl. Maj:t prövas lämpligt, förflyttas till annan befattning inom förvaltningen på undervisningsväsendets område;

att med ordinarie befattning i folkskolöverstyrelsen icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning i nämnda ämbetsverk ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Eders Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej, vad angår chef eller ledamot, Eders Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning, folkskolöverstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket finner uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid han eljest varit befriad från tjänstgöring, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till tjänstinnehavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunnat styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke, vad angår chef eller ledamot av Eders Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning, av folkskolöverstyrelsen prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej, vad angår chef

eller ledamot, Eders Kungl. Maj:t eller, vad angår innehavare av annan befattning, folkskolöverstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, innehavare av lägre befattning skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i folkskolöverstyrelsen, bestrida densamma mot åtnjutande, i stället för egna tjänstgöringspenningar, i det förstnämnda fallet av de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningarna men eljest av däremot svarande belopp, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår;

att emellertid, därest ledamot till följd av tjänsteresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra dagar, hindrad att sköta sin befattning, tjänsteman av lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till ledamotsbefattningen hörande löpande göromål;

att i fråga om förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske efter än ytterligare fem år, ävenledes på samma villkor, under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att, därest ordinarie befattningshavare hos läroverksöverstyrelsen utnämnes till motsvarande eller jämförlig befattning hos folkskolöverstyrelsen, han må för tillgodonjutande av löneförhöjning av ifrågavarande slag å sistnämnda befattning tillgodoräkna sig den tid, som skolat honom tillgodoräknas för löneförhöjning å befattningen hos läroverksöverstyrelsen;

att kvinnligt biträde av första graden, som efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad befordras till biträdesbefattning i andra graden, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att tjänsteman i första lönegraden skall vara skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där folkskolöverstyrelsen till befordrande av arbetets oavbrutna gång finner honom lämplig och behövlig;

att semester årligen må, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjutas av chefen, ledamöterna och sekreteraren en var under en och en halv månad, av notarien, registratorn och aktuarien samt de kvinnliga biträdena en var under en månad ävensom av vaktmästaren under 15 dagar;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är stadgat vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen;

att den, som tillträder den nya avlöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgår för bestyr i sammanhang därmed; samt

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavarna skola i övrigt lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller varda meddelade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar;

dels för tillämpning av samma stat uppfört i riksstaten under åttonde huvudtiteln ett ordinarie anslag till folkskolöverstyrelsen å 76,300 kronor;

dels bestämt, att envar, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i folkskolöverstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser;

dels medgivit, att ålderstilläggen för de å folkskolöverstyrelsens stat upptagna befattningshavarna må utgå av det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg;

dels föreskrivit, att chef eller ledamot i folkskolöverstyrelsen, som vid tillträdet till befattningen tillhör såsom delägare endera av lärarnas vid elementarläroverken nya änke- och pupillkassa och folkskollärarnas änke- och pupillkassa, skall vara skyldig att även såsom chef eller ledamot i överstyrelsen kvarstå i den av nämnda båda kassor, i vilken han vid

sagda tidpunkt är delägare, med iakttagande därvid att sådan befattningshavare skall tillhöra vederbörande kassa med det inom densamma förekommande högsta delaktighetsbeloppet samt med de rättigheter och skyldigheter i övrigt, vilka tillkommande delägare, som innehar befattning, med vilken är förenad skyldighet att tillhöra kassan;

dels ock på extra stat för år 1915 anvisat
till arvode åt en amanuens hos folkskolöverstyrelsen kronor 1,500: —
» inspektion och sakkunnigt biträde inom folkskolöverstyrelsen i fråga om fysisk uppfostran, skolhygien samt undervisning i musik och husligt arbete » 5,000: —
» hyra för ämbetslokal åt folkskolöverstyrelsen under hyresåret 1 oktober 1914—30 september 1915 » 4,900: —
eller tillhopa kronor 11,400: —

11:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för år 1915 bevilja till anordnande av parallellklasser vid seminarierna i Strängnäs, Växjö, Kalmar, Stockholm, Uppsala och Lund ett extra anslag av 70,825 kronor.

Enligt vad föredragande departementschefen beräknat, skulle de för de särskilda seminarierna behövlige kostnadsbeloppen bli följande: för studentavdelningarna: vid seminariet i Strängnäs 10,355 kronor, vid seminariet i Växjö 8,980 kronor, vid seminariet i Kalmar 8,080 kronor och vid seminariet i Stockholm 3,927 kronor, samt för parallellklasserna: vid seminariet i Uppsala 20,841 kronor och vid seminariet i Lund 18,642 kronor. Emellertid har departementschefen framhållit, att det, under nuvarande övergångsskede för ifrågavarande läroanstalter och innan den nya undervisningsplanen kunnat fastställas, vore förenat med synnerligen stora vanskligheter att så lång tid i förväg som i vissa fall närmare två år kunna exakt beräkna, huru undervisningen i parallellklasserna ändamålsenligast borde ordnas och vilka kostnader kunde bli erforderliga för det ena eller andra ändamålet. Och har departementschefen i sammanhang härmed uttalat, att han funne det oundgängligt, att Eders Kungl. Maj:t vid dispositionen av de medel, som kunde vara anvisade för ifrågavarande klasser, icke måtte anses ovillkorligen bunden av de ovan meddelade kostnadsberäkningar för olika behov och för de särskilda seminarierna till siffran angivna beloppen.

På extra stat för innevarande år har riksdagen beviljat till anordnande

dels vid folkskoleseminariet i *Strängnäs* under år 1914 av en ettårig,

med fjärde seminarieklassen sidoställd avdelning för manliga studenter 7,815 kronor,

dels vid folkskoleseminariet i *Växjö* under samma tid av en liknande avdelning 7,694 kronor,

dels vid folkskoleseminariet i *Kalmar* under samma tid av en ettårig, med fjärde seminarieklassen sidoställd avdelning för kvinnliga studenter 11,779 kronor,

dels vid folkskoleseminariet i *Uppsala* av parallellklasser under höstterminen 1913 och vårterminen 1914 till första och andra seminarieklasserna och under höstterminen 1914 till andra och tredje seminarieklasserna ett belopp av 23,534 kronor,

dels vid folkskoleseminariet i *Falun* under höstterminen 1913 och vårterminen 1914 av en parallellklass till första seminarieklassen ett belopp av 7,273 kronor,

dels ock vid folkskoleseminariet i *Lund* under höstterminen 1913 och vårterminen 1914 av en parallellklass till första seminarieklassen samt under höstterminen 1914 av parallellklasser till första och andra seminarieklasserna 17,045 kronor,

eller tillhopa 75,140 kronor.

Vad angår redogörelserna för de kostnader, ifrågavarande parallellavdelningar betinga, har riksdagen fäst sig vid den för seminariet i Strängnäs upptagna posten å 787 kronor 50 öre till hyresersättning jämte ersättning för bränsle och lyse samt avgift för bostadstelefon åt vaktmästaren för tiden 1 juli 1914—31 december 1915. Enligt vad riksdagen inhämtat, äro kostnaderna för telefon för ifrågavarande tid beräknade till 37 kronor 50 öre, och återstoden 750 kronor är alltså avsett till hyresersättning m. m. åt vaktmästaren för sagda tid. Riksdagen har visserligen ansett, att då, såsom här är fallet, frågan gäller en tillfälligt anskaffad bostad för en kortare tid, hyran bör beräknas något högre än vanligen plägar ske, men har riksdagen likväl funnit den ifrågasatta årliga ersättningen för hyra jämte bränsle och lyse, 500 kronor, alltför högt beräknad, samt ansett densamma skäligen kunna nedsättas med 50 kronor för år. Omförmälda anslagspost skulle sålunda minskas med 75 kronor eller till 712 kronor 50 öre och det för seminariet i Strängnäs beräknade anslaget nedsättas från föreslagna 10,355 kronor till 10,280 kronor.

I fråga om seminariet i Stockholm har begärts till arvode åt en lärarinna i hushållsgöromål för höstterminen 1914 och för år 1915 sammanlagt 660 kronor 51 öre. Ifrågavarande arvode grundas på en beräkning, som utgår från 70 kronor för veckotimme, en beräkning, som även är

gjord med avseende å motsvarande lärarinna vid seminariet i Kalmar. Då en reglering av ifrågavarande ämnes omfattning och ställning ännu ej ägt rum, har riksdagen visserligen ansett lämpligheten av sagda beräkningsgrund kunna ifrågasättas, men har riksdagen likväl, enär berörda anslagsposter avse de tillsvidare av en mera provisorisk karaktär varande parallellklasserna vid seminarierna, ej velat motsätta sig anslagskraven i dessa punkter, under uttalande därvid, att riksdagen genom bifall härtill icke må anses bunden för framtiden i fråga om beräkning av arvudet till lärarinna i sagda ämne.

Vidkommande frågan om anslagen till de för parallellklasserna behövliga lärarkrafterna har riksdagen endast velat uttala, att frågan om ämneslärarnes vid seminarierna tjänstgöringsskyldighet sammanhänger med frågan om en lönereglering för nämnda kår, vilken sistnämnda fråga för närvarande är föremål för prövning av den utav Eders Kungl. Maj:t tillsatta lärarlönenämnden.

Beträffande slutligen det av departementschefen gjorda uttalandet, att Eders Kungl. Maj:t vid dispositionen av de medel, som kunde varda anvisade för ifrågavarande klasser, icke måtte anses ovillkorligen bunden av de i statsrådsprotokollet meddelade kostnadsberäkningar för olika behov och för de särskilda seminarierna till siffran angivna beloppen, har riksdagen häremot intet att invända.

Riksdagen, som i övrigt icke haft något mot framställningen att erinra, har alltså på extra stat för år 1915 beviljat till anordnande av *parallellklasser vid seminarierna i Strängnäs, Växjö, Kalmar, Stockholm, Uppsala och Lund* ett anslag av 70,750 kronor.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till anordnande av parallellklasser vid folkskoleseminariet i Falun under höstterminen 1914 och år 1915 samt till seminariets inflyttning och verksamhet i dess nya lokaler bevilja för år 1915 ett extra anslag av 51,000 kronor.

Enligt vad föredragande departementschefen beräknat, skulle för folkskoleseminariet i Falun erfordras för undervisningen i parallellklasser under hösttermien 1914 och år 1915 en anslagsökning av 31,847 kronor 11 öre, varav för år 1914 8,083 kronor samt för seminariets inflyttning och verksamhet uti de nya lokalerna en anslagsökning av 19,042 kronor 54 öre, varav för år 1914 3,847 kronor 54 öre, eller tillhopa en anslagsökning av 50,889 kronor 65 öre, varav 11,930 kronor 54 öre skulle behövas redan under år 1914. Då inga medel avsetts för oförutsedda behov, har departementschefen ansett anslagsbeloppet böra utjämnas med en post å 110 kronor 35 öre för berörda ändamål till 51,000 kronor.

Såsom riksdagen under föregående punkt haft anledning erinra, beviljade 1913 års riksdag för uppehållande vid folkskoleseminariet i Falun under höstterminen 1913 och vårterminen 1914 av en parallellklass till första seminarieklassen ett belopp av 7,273 kronor. Enligt vad departementschefen under punkten 176 i det statsverkspropositionen till 1913 års riksdag åtföljande statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden framhöll, skulle på övligt sätt anslag till parallellklass vid seminariet i Falun hava äskats av 1913 års riksdag jämväl för höstterminen 1914, men fann departementschefen då lämpligast, att sådant anslag begärdes av 1914 års riksdag i sammanhang med anslagsäskandena för seminariets inflyttning i nya lokaler samt dess utvidning med ytterligare en parallellklass.

Riksdagen har intet att erinra mot den äskade anslagsökningen i denna del.

De nya lokaler, som äro under uppförande för seminariet, voro avsedda att kunna tagas i bruk hösten 1914, men enligt vad av departementschefen meddelas kunna de ej upplåtas för undervisningsändamål förrän med början av vårterminen 1915. Då anslag icke kunde begäras av sistnämnda års riksdag för de kostnader, som stode i samband med överflyttningen till de nya lokalerna, har nu sådan framställning gjorts till 1914 års riksdag. I fråga om de av departementschefen beräknade utgiftsposterna för seminariets överflyttning till och verksamhet i de nya lokalerna, äro desamma till största delen antingen överensstämmande med de belopp, som togos i beräkning, då anslag beviljades av 1912 års riksdag till seminariet i Göteborg för dess inflyttning och verksamhet i nya lokaler eller ock äro de lika med dem, vilka angåvos i det vid Eders Kungl. Maj:ts proposition ang. ökade anslag till folkskoleseminarierna m. m. (nr 205 vid 1913 års riksdag) fogade utdrag ur statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden och vilka vunno riksdagens gillande. Riksdagen har icke funnit anledning till anmärkning mot de i denna del av framställningen gjorda beräkningarna och har förty beviljat till anordnande av *parallellklasser vid folkskoleseminariet i Falun* under höstterminen 1914 och år 1915 samt till seminariets inflyttning och verksamhet i de nya lokalerna på extra stat för år 1915 ett anslag av 51,000 kronor.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till förhyrande av vissa för folkskoleseminarierna i Linköping och Umeå erforderliga lokaler samt till inredningsarbeten och anskaffande av skolmöbler för nämnda seminarier ävensom till avlönande av en övningsskollärarinna och av lärarinnor i hushållsgöromål anvisa för år 1915 ett extra anslag av 21,000 kronor.

Föreliggande framställning avser ett provisoriskt avhjälpande av den svårighet för genomförande vid seminarierna i Linköping och Umeå av

den nya seminarieorganisationen, som vållats av den vid nämnda seminarier rådande bristen på erforderliga undervisningslokaler.

För seminariet i Linköping erfordras rum för en avdelning av övningsskolan och därjämte utrymme för anordnande av skolköksundervisning för övningsskolans flickor. Seminariet i Umeå är i behov av plats för en ny avdelning av övningsskolan och en förbättrad lokal för en av de redan befintliga avdelningarna ävensom utrymme för anordnande av undervisning i hushållsgöromål för såväl seminariets som övningsskolans lärjungar. Härjämte erfordras för båda seminarierna anslag till vissa inrednings- och möbleringskostnader för de förhyrda lokalerna, vartill skulle komma för seminariet i Umeå arvode till lärarinna för den nya övningsskolavdelningen samt för båda seminarierna arvoden åt lärarinnor i hushållsgöromål. Det av Eders Kungl. Maj:t åskade beloppet 21,000 kronor fördelar sig på seminarierna så, att för seminariet i Linköping erfordras för ifrågavarande ändamål ett belopp av 5,100 kronor och för seminariet i Umeå 15,900 kronor.

Beträffande sistnämnda seminarium har riksdagen tagit i betraktande frågan, huruvida förslaget om lokalförhyrning för seminariet skulle anses kunna innebära ett föregripande av planerna på en nybyggnad för seminariet, men har riksdagen ej funnit ett förverkligande av föreliggande förslag kunna anses lägga hinder i vägen för lösandet av sistnämnda fråga.

Riksdagen, som ej har något att anmärka mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har alltså till *förhyrande av vissa för folkskoleseminarierna i Linköping och Umeå erforderliga lokaler* samt till inredningsarbeten och anskaffande av skolmöbler för nämnda seminarier ävensom till avlönande av en övningsskollärarinna och av lärarinnor i hushållsgöromål på extra stat för år 1915 anvisat ett anslag av 21,000 kronor.

14:o) Under punkten 173 av åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition rörande omorganisation av folkskolinspektionen beräkna för berörda ändamål en ökning av det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till arvoden åt folkskolinspektörer från dess nuvarande belopp, 60,900 kronor, till 157,000 kronor eller med 96,100 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 29 maj 1914 avlåten proposition, nr 145, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden samma dag, föreslagit riksdagen *dels besluta,*

att till folkskolinspektör skall från och med år 1915 utgå lön i tre lönegrader å 1) 2,700 kronor, 2) 3,050 kronor, 3) 3,400 kronor jämte tjänst-

göringspenningar å respektive 1,300 kronor, 1,450 kronor och 1,600 kronor och därjämte till folkskolinspektör, vars inspektionsområde innefattar Stockholms stad, därest han där är bosatt, samt till folkskolinspektör, vars inspektionsområde huvudsakligen är förlagt till Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län och som är där bosatt, ortstillägg å 500 kronor; skolande därvid iakttagas, att så länge från landsting ersättning utgår till folkskolinspektör i denna hans egenskap, avlöningen av statsmedel skall minskas med ett nämnda ersättning motsvarande belopp och i följd därav såsom pensionsunderlag tjäna lönen i vederbörande lönegrad, samt att till folkskolinspektör skall utgå ersättning för expenser med 300 kronor;

dels godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av ifrågavarande avlöningsförmåner;

dels föreskriva, att envar, som med eller efter ingången av år 1915 tillträder ordinarie befattning som folkskolinspektör, skall vara pliktig att underkasta sig sagda villkor och bestämmelser;

dels medgiva, att folkskolinspektörsbefattning må av Eders Kungl. Maj:t tillsättas medelst konstitutorial eller genom förordnande för viss tid, dock att i sistnämnda fall lönen skall minskas med 100 kronor;

dels bestämma, att ordinarie folkskolinspektör skall tillhöra folkskol-lärarnas änke- och pupillkassa, varvid som delaktighetsbelopp skall gälla lönen i högsta lönegraden; dock med rätt för den, som före tillträdet av inspektörsbefattningen är delägare i nämnda kassa med högre delaktighetsbelopp än det, som skulle tillkomma folkskolinspektör, att bibehållas vid det högre delaktighetsbeloppet, under villkor att han erlägger dels den mot det högre delaktighetsbeloppet svarande pensionsavgiften, dels därutöver en årlig tilläggsavgift, motsvarande det statsbidrag, som skulle utgå för skillnaden mellan folkskolinspektörs delaktighetsbelopp och det högre belopp, med vilket han är delaktig i kassan;

dels för anställande i 34 inspektionsområden av folkskolinspektörer med nyssberörda avlöningsförmåner och ersättning för expenser samt för beredande av ersättning till vikarie för sjuk sådan inspektör, beräknad efter högst 3,000 kronor för år, med uteslutande ur riksstaten av det däri å ordinarie stat uppförda anslaget till arvoden åt folkskolinspektörer å 60,900 kronor, å samma stat uppföra ett förslagsanslag med titel: Till avlöning m. m. åt folkskolinspektörer, å 157,000 kronor;

dels anvisa under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1915 till förstärkande av det ordinarie anslaget: Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, ett belopp av 2,700 kronor;

dels ock bestämma, att vad i särskilda med riksdagens medverkan tillkomna författningar stadgas beträffande granskning genom Stockholms stads konsistorium av rekvisitioner å statsbidrag för folkundervisningsändamål skall i motsvarande tillämpning gälla om sådan granskning, verkställd av statens vederbörande folkskolinspektör.

I anledning av det förslag till omreglering av folkskolinspektionen, vilket av Eders Kungl. Maj:t förelades 1913 års riksdag, men då blev av riksdagen avslaget, uttalade riksdagen, bland annat, följande:

»Riksdagen finner det vara ådagalagt, att en omreglering av folkskolinspektionen är av behovet påkallad och snarast möjligt bör bringas till stånd, men anser likväl, att beslut i ämnet icke nu bör fattas av riksdagen. På grund av mängden och omfattningen av de ärenden, vilka under riksdagens senare del överlämnats till riksdagen, har det nämligen icke varit möjligt för riksdagen att ägna den föreliggande propositionen en tillräckligt ingående prövning. Då vidare riksdagen fattat beslut om upprättande från och med 1914 av en folkskolöverstyrelse såsom en central ledning för rikets folkundervisningsväsen, är det enligt riksdagens mening lämpligt, att omregleringen av folkskolinspektionen får äga rum under sagda styrelses medverkan, något som icke bleve möjligt, om riksdagen nu fattade beslut i ämnet. Slutligen bör under tiden intill nästkommande års riksdag fullständig utredning kunna åvägabringas rörande den i Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition undanskjutna frågan om beredande av änke- och pupillpensioneringen åt inspektörerna. Under förväntan att förslag rörande folkskolinspektionens omreglering kommer att förläggas nästkommande års riksdag, har riksdagen sålunda nu icke bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag om sådan omreglering.»

Med anledning av riksdagens sålunda uttalade önskan har Eders Kungl. Maj:t i ämnet låtit höra folkskolöverstyrelsen, varjämte genom direktionen över folkskollärarnas änke- och pupillkassa erforderlig utredning åvägabragts rörande frågan om beredande av änke- och pupillpensionering åt folkskolinspektörerna, och har Eders Kungl. Maj:t nu för riksdagen framlagt förnyat förslag i ämnet.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser i huvudsak en sådan omreglering av folkskolinspektionen, att befattningen som folkskolinspektör, vilken nu i de flesta fall utövas såsom bisyssla vid sidan av annan befattning, för framtiden i regel skulle anordnas såsom en *huvudsyssla*, åt vilken inspektören hade att med odelad kraft ägna sig. Lämpligheten av en sådan anordning synes uppenbar. Det torde nämligen få anses obestridligt, att en folkskolinspektörs arbete är både så omfattande och av så betydelsefull och personligt krävande beskaffenhet, att det bör taga sin

utöwares hela kraft och intresse i anspråk. Riksdagen delar alltså till fullo den uppfattning, som härutinnan av departementschefen uttalats, och ansluter sig sig sålunda till förslaget, att inspektionen för framtiden anordnas såsom en huvudsyssla.

Från grundsatsen om folkskolinspektionen såsom huvudsyssla hade inom folkundervisningskommittén vid dess förberedande behandling av denna fråga, bland annat, ifrågasatts det undantaget, att för varje folkskoleseminarium ett mindre inspektionsområde borde avsättas, vilket skulle tilldelas seminariets rektor eller någon bland dess övriga lärare samt innehavas såsom bisyssla till lärarbefattningen vid seminariet. Kommittén hade dock icke ansett sig kunna förorda en dylik anordning, och ej heller departementschefen har funnit sig kunna framlägga eller tillstyrka något förslag i nämnda riktning. Riksdagen behjärtar till fullo behovet för seminariernas lärare att på lämpligt sätt bringas i personlig beröring med arbetet inom olika slag av folkundervisningsanstalter, men anser, att detta önskemål bör på annat sätt än genom den ifrågasatta anordningen tillgodoses, och finner sig följaktligen ej böra av nu ifrågakommen anledning frångå principen om inspektionen som huvudsyssla.

I fråga om *inspektörernas ställning inom skolförvaltningen* hade folkundervisningskommittén icke föreslagit någon förändring i nu gällande ordning. De skulle allt framgent utgöra kontrollerande och rådgivande, ej styrande organ på ifrågavarande område. I de utlåtanden, som av vederbörande myndigheter avgivits över kommitténs förslag, hade från några håll uttalats önskvärdheten av att inspektörernas befogenhet i ena eller andra riktningen något vidgades. Så hade exempelvis yrkats på en utsträckning av inspektörernas befogenhet gentemot de lokala skolstyrelserna, ävensom framhållits önskvärdheten av, att inspektörerna finge lagstadgad besvärsmätt över Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes och domkapitlens beslut. I fråga om inspektörernas ställning till folkskolöverstyrelsen hade av kommittén föreslagits skyldighet för inspektörerna att för granskning och godkännande till överstyrelsen insända resplaner, en anordning, som varit föremål för olika omdömen från åtskilliga myndigheters sida. Överstyrelsen hade i sitt utlåtande över förslaget påpekat, att inspektionerna kunde sägas vara av två slag, de mer ordnade, regelbundet återkommande inspektionsresorna och de mer tillfälliga, av någon oförutsett påkommen anledning föranledda resorna, och beträffande det förstnämnda slaget av resor i likhet med kommittén framhållit önskvärdheten av, att inspektörerna på förhand till överstyrelsen insända planer för de resor, de under en viss period ämnade företaga.

Beträffande frågan om inspektörernas ställning gentemot de lokala skolstyrelserna och ortsmyndigheterna borde enligt departementschefens mening någon förändring av väsentlig betydelse icke ske, och instämmer departementschefen härvid i ett av folkskolöverstyrelsen gjort uttalande, att inspektörerna icke borde utrustas med någon befogenhet, som skulle kunna komma att göra intrång på den rätt till självstyrelse i fråga om skolväsendets anordning, som av gammalt tillkommer kommunerna. Till vad departementschefen härutinnan anfört vill riksdagen uttala sin anslutning.

Vad angår den ovan berörda frågan om skyldighet för inspektörerna att för granskning och godkännande till överstyrelsen insända resplaner, biträder riksdagen vad överstyrelsen därom anfört, och förutsätter, att närmare bestämmelser angående denna skyldighet givas i blivande förnyad instruktion för inspektörerna.

Beträffande den i vissa städer anordnade *kommunala folkskolinspektionens förhållande till statens inspektion av folkskoleväsendet* hade denna fråga redan under ärendets förberedande behandling varit föremål för olika uttalanden. Så hade från visst håll, bland annat från riksdagens revisorers sida, betonats önskvärdheten av att undvika dubbelinspektion. Folkundervisningskommittén hade såsom sin mening uttalat, att befattning såsom kommunal folkskolinspektör inom ett skoldistrikt icke borde förenas med befattning såsom statens folkskolinspektör i samma skoldistrikt, att statens folkskolinspektör borde hava samma åligganden gentemot ett skoldistrikt med kommunal folkskolinspektör som gentemot andra skoldistrikt inom inspektionsområdet, samt att en begränsning av statsinspektörens verksamhet inom skoldistrikt med egen inspektör måtte äga rum i de avseenden och i de fall, där så lämpligen kunde ske. I det vid Eders Kungl. Maj:ts proposition till 1913 års riksdag (nr 206) angående omorganisation av folkskolinspektionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet framkastade dåvarande departementschefen tanken på en uppdelning av inspektionsverksamheten med hänsyn till de båda uppgifterna att utöva pedagogisk uppsikt och ledning av skolväsendet och att kontrollera detsamma i huvudsakligen ekonomiskt avseende, varvid den förra uppgiften under vissa villkor skulle kunna fullständigt överlätas åt de kommunala inspektörerna, den senare fortfarande skulle tillhöra statens inspektörer. I denna fråga framhöll vidare folkskolöverstyrelsen lämpligheten av att i vissa av de städer, som anställt egna inspektörer, sådan inspektör finge i uppdrag att även å statens vägnar utöva den rent pedagogiska uppsikten inom sitt skoldistrikt, samt ifrågasatte, att rätten att få kommunal inspektör erkänd såsom statens inspektör skulle tillkomma stadsskoldistrikt med en folkmängd av över 20,000

invånare. Föredragande departementschefen har nu såsom sin mening uttalat, att staten beträffande de största städerna borde avstå från att genom sina folkskolinspektörer öva annan inspektion än den rent ekonomiska kontrollen. Denna frihet från inspektion i pedagogiskt avseende skulle emellertid icke utsträckas längre än till de städer, som icke deltog i landsting. Departementschefen har alltså föreslagit i huvudsak följande ordning beträffande folkskolinspektionen i de största städerna:

»Stad, som ej deltagar i landsting och som anställt särskild folkskolinspektör för ledningen av sitt folkskoleväsende, må på ansökan av stadens skolstyrelse och efter folkskolöverstyrelsens hörande kunna av Kungl. Maj:t och på av Kungl. Maj:t fastställda villkor tills vidare befrias från inspektion av sitt folkskoleväsen genom statens folkskolinspektör utom i vad angår granskningen och vitsordandet av skolstyrelsens ansökningar om statsbidrag.»

I fråga om den kommunala inspektionens förhållande till statsinspektionen ansluter sig riksdagen i allo till vad departementschefen i sådant avseende uttalat och föreslagit. Visserligen torde kunna ifrågasättas, om icke även andra städer än ovan nämnda borde komma i åtnjutande av samma frihet från statsinspektion i pedagogiskt avseende, men har riksdagen ansett sig böra stanna vid vad av departementschefen föreslagits, under framhållande av att bestämmelser torde böra utfärdas, åsyftande att i mån som de kommunala inspektörerna på ett tillfredsställande sätt ordna och leda sina städers skolväsen, statsinspektörernas befattning därmed kan och bör inskränkas till en kontrollerande verksamhet och deras arbetskraft sålunda frigöras och koncentreras på de områden, där behovet av ledning och tillsyn är större.

I sammanhang med denna fråga har även förslag framlagts om sådan jämkning av nu gällande föreskrifter angående granskningen av ansökningarna om statsbidrag till Stockholms stads folkskoleväsen, att densamma överflyttades från Stockholms stads konsistorium, vilket den nu åligger, till en statens inspektör, vilkens område borde avpassas med hänsyn även till det arbete, nämnda granskning skulle medföra.

Mot den sålunda föreslagna anordningen har riksdagen intet att erinra.

Vad angår rikets indelning i inspektionsområden upptager Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag 34 inspektionsområden, och är framställningen i denna punkt grundad på det förslag till indelning i inspektionsområden, som folkundervisningskommittén med tillämpning av vissa i dess betänkande närmare angivna grunder uppgjort. Emot kommitténs förslag hava av vederbörande myndigheter vissa erinringar gjorts, och särskilt hava menings-

skiljaktigheter yppat sig i två punkter, nämligen i fråga om indelningen av Luleå stift samt rörande anordnande av inspektionen på Gottland.

Beträffande Luleå stift hade kommittén här föreslagit 6 inspektörer. Antalet hade av folkskolöverstyrelsen begränsats till 5, och departementschefen anser, att man borde göra ett försök med en uppdelning av stiftet på 5 inspektörer, varvid de finsktalande församlingarna borde sammanföras till ett inspektionsområde. Skulle det emellertid visa sig, att inspektionsarbetet inom detta område icke kunde nöjaktigt utföras av en inspektör, anser departementschefen, att man till en början och till dess stadgad erfarenhet givit vid handen, att ytterligare en inspektör inom stiftet vore behövlig, kunde på ett eller annat sätt bereda inspektören erforderligt biträde. Vad angår själva fördelningen i inspektionsområden, hade kommittén tagit två olika indelningsgrunder i övervägande: enligt den ena, alternativ A, skulle stiftet delas så, att vissa områden komme att bestå endast av lappmarker och andra områden endast av kustland; enligt den andra, alternativ B, skulle indelningen göras på sådant sätt, att vart och ett av samtliga områden komme att omfatta ett område lappmark och ett område kustland. Kommittén hade för sin del ej velat uttala någon bestämd mening i ämnet, utan föredragit att till övervägande framlägga båda de nämnda alternativen. Departementschefen har, utan att vilja göra något bindande uttalande i denna fråga, förklarat sig vara böjd att ansluta sig till alternativ B.

Beträffande Gottland hade kommittén föreslagit, att inspektionen där skulle tills vidare uppehållas på samma sätt som hittills, och att ett visst belopp, förslagsvis 2,000 kronor, skulle ställas till Eders Kungl. Maj:ts disposition att, på sätt förhållandena medgäve, användas till arvode för inspektionen darsammastädes. Emellertid hade folkskolöverstyrelsen förordat, att Gottland i inspektionshänseende skulle förenas med Södertörn och att dessa områden tillsammans skulle bilda ett inspektionsområde av samma art som de övriga. Till detta sistnämnda förslag ansluter sig nu departementschefen under erinran, att härigenom föranletts en omläggning av distrikten i mälardalarnas och i östra delarna av Götaland.

Riksdagen vill för sin del icke underlåta att framhålla, att vissa inspektionsområden synas tilltagna väl stora, och ett flertal utlåtanden av de i ärendet hörda myndigheterna hava också gått i denna riktning. Då emellertid folkskolöverstyrelsen förklarat, att även med det nu framlagda förslaget en verksam inspektion kan åstadkommas, finner sig riksdagen, med hänsyn till de ökade kostnader, som den nu ifrågasatta omregleringen i allt fall kommer att medföra, ej kunna nu förorda större antal inspektörer än det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna, eller 34 för hela riket.

Beträffande det av departementschefen för en av inspektörerna i Luleå stift ifrågasatta biträdet, har riksdagen ej funnit denna anordning lämplig och kan följaktligen i denna del ej ansluta sig till departementschefens framställning.

Vad slutligen angår regleringen av inspektionsområdena hava visserligen departementschefens uttalanden i detta avseende icke givit riksdagen anledning till särskilda erinringar. Då emellertid åtskilliga myndigheter framställt önskemål, som givetvis böra komma under omprövning, innan den definitiva regleringen fastställles, finner sig riksdagen ej böra genom några bestämda uttalanden binda Eders Kungl. Maj:ts fria prövning av ifrågasvarande spörsmål, utan anser riksdagen det slutliga avgörandet beträffande rikets indelning i inspektionsområden böra överlämnas åt Eders Kungl. Maj:t.

I fråga om folkskolinspektörernas *tillsättning och tjänsteanställning* hava folkundervisningskommittén och departementschefen uttalat, att några bestämda formella kompetensvillkor icke borde uppställas för behörighet till inspektörsbefattning, utan att i främsta rummet borde av inspektörerna krävas vissa personliga egenskaper, som gjorde dem särskilt skickade att med hänsynsfullhet och på samma gång fasthet lösa sin betydelsefulla och grannliga uppgift. Häremot har riksdagen intet att erinra.

Vidkommande anställningens art har Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att folkskolinspektörsbefattning må av Eders Kungl. Maj:t tillsättas medelst konstitutorial eller genom förordnande för viss tid. I likhet med folkundervisningskommittén samt flera av de hörda myndigheterna, däribland folkskolöverstyrelsen, säger sig departementschefen anse det vara oundgängligt, att inspektörerna i regel kunde erhålla en fastare anställning, och hade han funnit den föreslagna formen därför, nämligen konstitutorial, vara den lämpligaste. Emellertid kunde, enligt departementschefens förmenande, det understundom vara lämpligare, att en nytillsatt inspektör till en början under någon tid uppehölle tjänsten på förordnande, och syntes, på grund av svårigheten att i detta hänseende fastslå några bestämda regler, frågan om anställningens art böra avgöras för varje särskilt fall efter vederbörande myndigheters och i sista hand Kungl. Maj:ts prövning. Vad Eders Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Vad beträffar *inspektörernas löneförhållanden* har ifråga om fast avlöning föreslagits att för folkskolinspektör måtte bestämmas lön i tre lönegrader å 1) 2,700 kronor, 2) 3,050 kronor och 3) 3,400 kronor jämte tjänstgöringspenningar å respektive 1,300 kronor, 1,450 kronor och 1,600 kronor. Därjämte har Eders Kungl. Maj:t för berörda löneförmånens åt-

njutande föreslagit i huvudsak samma villkor, som i allmänhet gälla för civila tjänst innehavare. Vad särskilt angår villkoren för uppflyttning i högre lönegrad, har i ett par punkter föreslagits särskilda bestämmelser för reglering av förhållanden vid övergången till den nya ordningen. Så har departementschefen såsom sin mening uttalat, att i tjänst varande statens folkskolinspektör, vilken vid övergången till den nya ordningen uteslutande ägnade sig åt inspektionen, för lönetur skulle få tillgodoräkna sig de år, under vilka han på grund av förordnande innehåft sin befattning som huvudsyssla. Då emellertid skillnaden mellan de inspektörer, som plägade räknas till sistnämnda grupp och vilka uppbure de högsta arvodesbeloppen, samt några bland de övriga inspektörerna torde kunna anses tämligen godtycklig, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att det må överlämnas till Eders Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån i tjänst varande statens folkskolinspektör vid övergång till den nya lönestaten må för åtnjutande av ålderstillägg å sin avlöning äga att räkna sig till godo sin föregående tjänstgöring såsom statens inspektör. Beträffande inspektörernas rätt till uppflyttning i högre lönegrad har Eders Kungl. Maj:t vidare föreslagit, att ordinarie adjunkt vid folkskoleseminarium eller allmänt läroverk, som befordras till folkskolinspektör, skall, därest han såsom adjunkt redan intjänat högre avlöning än folkskolinspektörs begynnelseavlöning, äga tillgodoräkna sig så många ålderstillägg såsom folkskolinspektör, att hans avlöning i sistnämnda befattning blir lika hög som den avlöning, han senast åtnjöt som adjunkt, samt att, där adjunkt vid befordran till folkskolinspektör icke erhåller högre avlöning än den, han som adjunkt uppburit, skall för uppflyttning till närmast högre lönegrad såsom folkskolinspektör tillgodoräknas honom den tid, varunder han innehåft adjunktsbefattningen, efter det han i denna befattning senast uppflyttades i högre lönegrad.

De för inspektörerna upptagna avlöningsbeloppen har riksdagen funnit lämpligt avvägda. De av Eders Kungl. Maj:t för åtnjutande av de nya löneförmanerna föreslagna villkor och bestämmelser hava däremot givit riksdagen anledning till vissa erinringar. Berörda villkor och bestämmelser böra givetvis gälla samtliga inspektörer, såväl de som tillsättas medelst konstitutorial som de, vilka förordnas för viss tid, och har riksdagen vidtagit de ändringar och tillägg, som med anledning härav äro av nöden. I enlighet med denna uppfattning vill riksdagen beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag, att en var, som med eller efter utgången av år 1915 tillträder ordinarie befattning som folkskolinspektör, skall vara pliktig att underkasta sig ifrågasvarande villkor och bestämmelser, framhålla, att denna bestämmelse bör omfatta samtliga inspektörsbefattningar, vare sig de tillsättas med konstitu-

torial eller genom förordnande på viss tid, vadan ordet »ordinarie» i Eders Kungl. Maj:ts förslag av riksdagen uteslutits. Med hänsyn till en eventuell omreglering av inspektörsdistrikten torde böra stadgas bestämmelse därom, att inspektör skall vara underkastad utom vidsträcktare tjänstgöring eller jämkning i åligganden även förflyttning till annat distrikt. Dessutom anser riksdagen, att till avlöningsvillkoren bör fogas den i dylika villkor sedvanliga bestämmelsen, att den, som tillträder de nya avlöningsförmånerna, skall vara skyldig underkasta sig, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstbefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed. I fråga om bestämmelserna beträffande uppflyttning i högre lönegrad har riksdagen ej kunnat helt godtaga den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna anordningen, att det skulle överlämnas till Eders Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån i tjänst varande statens folkskolinspektör vid övergång till den nya lönestaten må för åtnjutande av ålderstillägg å sin avlöning äga att räkna sig till godo sin föregående tjänstgöring som statens inspektör, utan har riksdagen ansett sagda bestämmelse endast böra gälla de inspektörer, vilka innehaft sin befattning som huvudsyssla. För tydlighetens skull torde detta även böra angivas i avlöningsvillkoren. Förslaget att folkskolinspektör må för uppflyttning i högre lönegrad i viss mån tillgodoräkna sig tjänstgöring såsom adjunkt vid folkskoleseminarium eller allmänt läroverk, har riksdagen funnit välbetänkt, och har sålunda intet att däremot erinra.

Förutom de under titel lön och tjänstgöringspenningar upptagna avlöningsbelopp, har Eders Kungl. Maj:t ansett ortstillägg böra i vissa fall utgå, och har Eders Kungl. Maj:t i detta avseende föreslagit, att ortstillägg å 500 kronor skulle tillkomma den inspektör, som får utöva den ekonomiska kontrollen över Stockholms stads folkskoleväsen — därest han blir bosatt i huvudstaden — samt inspektörerna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Eders Kungl. Maj:ts härutinnan gjorda förslag anser sig riksdagen böra godkänna.

Utöver ovan berörda avlöningsförmåner har Eders Kungl. Maj:t jämväl hemställt om ett expensanslag å 300 kronor till varje inspektör, och har riksdagen biträtt förslaget i denna del.

Vidare har framställning gjorts om avlöning åt vikarie under inspektörs sjukdom och därvid föreslagits, att vikarie för tjänstledig folkskolinspektör skall åtnjuta ett arvode av 3,000 kronor för år. Anslaget till arviden åt folkskolinspektörer, vilket för närvarande utgår under form av reservationsanslag, skulle enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag förändras till förslagsanslag, vadan de bidrag till utfyllande av vikariatsarviden, som kunna bliva erforderliga, skulle kunna utgå från detta anslag och något särskilt

anslag till vikariatsarvoden sålunda icke behövde upptagas i riksstaten. Det föreslagna vikariatsarvudet finner riksdagen lämpligt avvägt och har i övrigt intet att erinra mot förslaget.

Beträffande rese- och traktamentsersättning hade under ärendets förberedande behandling på vissa håll framhållits önskvärdheten av att folkskolinspektörerna måtte uppflyttas från 4:e till 3:e klassen i gällande rese-reglemente. Emellertid hade varken folkundervisningskommittén eller folkskolöverstyrelsen ansett sig böra framställa förslag i sådan riktning, och har ej heller departementschefen ansett sig kunna förorda en uppflyttning av inspektörerna till högre klass.

Om än vissa skäl kunna anföras för en uppflyttning av inspektörerna till högre klass i resereglementet, har riksdagen, med hänsyn till vad departementschefen i likhet med folkundervisningskommittén och folkskolöverstyrelsen i ämnet anført, dock icke velat uttala sig för en sådan åtgärd. Åtminstone torde, därest den föreslagna väsentliga förbättringen av inspektörernas avlöningsförhållanden varder genomförd, någon tids erfarenhet böra avvaktas, innan någon rubbning i sagda avseende sker.

I fråga om *inspektörernas pensionsförhållanden* har för dem föreslagits rätt till pension i likhet med andra fast anställda stats tjänare. I en punkt, nämligen rörande pensionsåldern, hade olika meningar gjort sig gällande, i det att i fråga om levnadsåldern vid avgång med pension folkundervisningskommittén föreslagit en ålder av 63 år, vartill även folkskolöverstyrelsen anslutit sig, varemot statskontoret förordat en ålder av 65 år. Det sista alternativet har av departementschefen bitratts. Vad angår tjänst-åldern hade av kommittén föreslagits, att 25 tjänstår skulle erfordras för rätt till pension, vilket antal år statskontoret velat höja till 30. Till kommitténs åsikt ansluter sig departementschefen. Mot vad i nu berörda avseenden av departementschefen uttalats har riksdagen intet att erinra.

Beträffande frågan om beredande av reliktpensioner för inspektörerna har Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att ordinarie folkskolinspektör skall vara skyldig att vara delägare i folkskollärarnes änke- och pupillkassa med ett delaktighetsbelopp motsvarande lönen i högsta lönegraden eller 3,400 kronor. Härvid har dock föreslagits ett undantag i det fall, att inspektör, som redan före tillträdet till sin befattning är delägare i nämnda kassa med högre delaktighetsbelopp än det, som skulle tillkomma folkskolinspektör, måtte få bibehållas vid det högre delaktighetsbeloppet under villkor, att han dels betalar den mot det högre delaktighetsbeloppet svarande pensionsavgiften, dels därutöver erlägger en årlig tilläggsavgift, motsvarande det statsbidrag, som skulle erfordras för skillnaden mellan delaktighets-

beloppet 3,400 kronor och det högre belopp, med vilket han är delaktig i kassan. Vad angår den höjning av statens bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, som skulle bli erforderlig för inspektörernas upptagande däri, har densamma beräknats till 2,700 kronor årligen att utgå från och med 1915, och äskas sagda summa å extra stat. Riksdagen har intet att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t i denna del föreslagit.

Beträffande *ordningen för inspektionsregleringens genomförande* hade under ärendets föregående behandling olika alternativ framställts, gående ut på dels ett omedelbart dels ett stegvis genomförande av reformen. Departementschefen har uttalat sig för lämpligheten av att omregleringen nu och i ett sammanhang genomföres i landet i dess helhet, och riksdagen ansluter sig helt till denna uppfattning, enligt vilken sålunda de erforderliga 34 inspektörstjänsterna skola från och med 1915 uppföras på ordinarie stat.

Vad slutligen angår de *kostnader*, den föreslagna omregleringen av folkskolinspektionen skulle medföra, erfordras en ökning av det nu till arvoden åt folkskolinspektörer utgående anslaget 60,900 kronor med 96,100 kronor eller till 157,000 kronor. Härjämte har föreslagits, att det nu som reservationsanslag utgående anslaget måtte förändras till förslagsanslag samt erhålla ändrad benämning: Till avlöning m. m. åt folkskolinspektörer. Vad Eders Kungl. Maj:t i berörda hänseenden föreslagit har ej givit riksdagen anledning till erinran.

På grund av vad sålunda anförts, har riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning *dels* beslutat, att till folkskolinspektör skall från och med år 1915 utgå lön i tre lönegrader å 1) 2,700 kronor, 2) 3,050 kronor, 3) 3,400 kronor jämte tjänstgöringspenningar å respektive 1,300 kronor, 1,450 kronor och 1,600 kronor och därjämte till folkskolinspektör, vars inspektionsområde innefattar Stockholms stad, därest han är där bosatt. samt till folkskolinspektör, vars inspektionsområde huvudsakligen är förlagt till Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län och som är där bosatt, ortstillägg å 500 kronor; skoland därvid iakttagas, att, så länge från landsting ersättning utgår till folkskolinspektör i denna hans egenskap, avlöningen av statsmedel skall minskas med ett nämnda ersättning motsvarande belopp och i följd därav såsom pensionsunderlag tjäna lönen i vederbörande lönegrad,

samt att till folkskolinspektör skall utgå ersättning för expenser med 300 kronor;

dels medgivit, att folkskolinspektörsbefattning må av Eders Kungl. Maj:t tillsättas medelst konstitutorial eller genom förordnande för viss tid, dock att i sistnämnda fall den del av avlöningen, som motsvarar lönen, skall minskas med 100 kronor;

dels godkänt följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av ifrågasvarande avlöningsförmåner, nämligen:

att folkskolinspektör skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden samt reglering av tjänstgöringsområde eller förflyttning till annat område, som vid en möjligen inträdande förändring i folkskolinspektionens organisation eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende vara pliktig att, med bibehållande av den avlöning, han innehar, i enlighet med nya eller förändrade föreskrifter sköta de med befattningen förenade göromålen;

att med ordinarie befattning såsom folkskolinspektör icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med folkskolinspektörsbefattning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Eders Kungl. Maj:ts oktroj försett eller blivit såsom aktiebolag registrerat, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej folkskolöverstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågasvarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen såsom folkskolinspektör, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tillsvidare bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort, men skola för den tid, han varit från tjänstgöringen befriad, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen eller den del av avlöningen som anses motsvara lönen jämte ortstillägg, då sådant utgår, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller den del av avlöningen, som anses motsvara lönen, eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke av folkskolöverstyrelsen prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej folkskolöverstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något därav;

att uppflyttning från lägre till högre lönegrad må äga rum efter förloppet av fem år, under villkor att tjänst innehavaren under mera än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda uppflyttning, med gott vitsord bestritt sin egen befattning, vare sig såsom ordinarie innehavare eller på grund av förordnande, eller ock, på grund av förordnande, bestritt annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, under iakttagande av att vid uppflyttning till högre lönegrad den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd; skolandet i fråga om tjänstårsberäkning för uppflyttning till högre lönegrad gälla dels att i tjänst varande statens folkskolinspektör, vilken innehaft sin befattning såsom huvudsyssla, må vid övergång till den nya lönestaten äga tillgodoräkna sig den tid, under vilken han innehaft förordnande såsom statens folkskolinspektör, dels ock att, därest ordinarie adjunkt vid folkskoleseminarium eller allmänt läroverk, vilken befordras till folkskolinspektör, redan intjänat högre avlöning än folkskolinspektörs begynnelseavlöning, honom skola omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg som folkskolinspektör, att hans avlöning i sistnämnda befattning blir lika hög som den avlöning, han senast åtnjöt som adjunkt, varjämte, där adjunkt vid befordran till folkskolinspektör icke erhåller högre avlöning än den, han som adjunkt uppburit, honom tillgodoräknas för uppflyttning till närmast högre lönegrad såsom folkskolinspektör den tid, varunder han innehaft adjunktsbefattningen, efter det han i denna befattning senast uppflyttades i högre lönegrad;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen eller del av avlöningen, som anses motsvara lönen, ävensom ortstillägg, där sådant tillhör befattningen, skola utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat; samt

att den, som tillträder de nya avlöningsförmånerna, skall vara skyldig underkasta sig, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

dels föreskrivit, att en var, som med eller efter ingången av år 1915 tillträder befattning som folkskolinspektör, skall vara pliktig att underkasta sig sagda villkor och bestämmelser;

dels bestämt, att ordinarie folkskolinspektör skall tillhöra folkskollärarnas änke- och pupillkassa, varvid som delaktighetsbelopp skall gälla lönen i högsta lönegraden; dock med rätt för den, som före tillträdet av inspektörsbefattningen är delägare i nämnda kassa med högre delaktighetsbelopp än det, som skulle tillkomma folkskolinspektör, att bibehållas vid det högre delaktighetsbeloppet, under villkor att han erlägger dels den mot det högre delaktighetsbeloppet svarande pensionsavgiften, dels därutöver en årlig tilläggsavgift, motsvarande det statsbidrag, som skulle utgå för skillnaden mellan folkskolinspektörs delaktighetsbelopp och det högre belopp, med vilket han är delaktig i kassan;

dels för anställande i 34 inspektionsområden av folkskolinspektörer med nyssberörda avlöningsförmåner och ersättning för expenser samt för beredande av ersättning till vikarie för sjuk sådan inspektör, beräknad efter högst 3,000 kronor för år, med uteslutande ur riksstaten av det däri å ordinarie stat uppförda anslaget till arvoden åt folkskolinspektörer å 60,900 kronor, å samma stat uppfört ett förslagsanslag med titel: Till avlöning m. m. åt folkskolinspektörer, å 157,000 kronor;

dels anvisat under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1915 till förstärkande av det ordinarie anslaget: Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, ett belopp av 2,700 kronor;

dels ock bestämt, att vad i särskilda med riksdagens medverkan tillkomna författningar stadgas beträffande granskning genom Stockholms stads konsistorium av rekvisitioner å statsbidrag för folkundervisningsändamål skall i motsvarande tillämpning gälla om sådan granskning, verkställd av statens vederbörande folkskolinspektör.

15:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att bevilja på extra stat för år 1915 till upprätthållande under läsåret 1914—1915 av svensk undervisning åt svenska barn: i Berlin 1,800 kronor, i London 2,000 kronor, i Hamburg 1,600 kronor och i Paris 1,700 kronor, samtliga belopp att utgå enligt de bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskriva.

I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställningar har riksdagen under senare åren beviljat anslag för upprätthållande av svensk undervisning för svenska barn i Berlin, i London och i Hamburg. För sådant ändamål anvisades på extra stat för år 1914 respektive 1,800 kronor, 2,000 kronor och 1,600 kronor eller tillhopa 5,400 kronor, samtliga belopp att utgå enligt de närmare bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskriva.

Nu hemställer Eders Kungl. Maj:t om anslag för enahanda ändamål för svenska barn i Paris.

Med hänsyn till de vittgående konsekvenser, ett alltför frikostigt beviljande av medel för ifrågavarande ändamål kan förväntas medföra, anser riksdagen, att en viss försiktighet bör iakttagas vid bedömandet av anslagsäskanden av denna art. Riksdagen håller före, att statsunderstöd för upprätthållande av svensk undervisning för svenska barn utomlands endast bör avse vissa större kulturcentra, där ett större antal svenskar antingen en längre tid eller mera tillfälligt äro bosatta, och där de yttre förhållandena äro sådana, att det är av särskild vikt och betydelse att det genom dylik undervisning arbetas för svenskhetens bevarande. Då emellertid dessa förutsättningar givetvis äro till finnandes i avseende å Paris, har riksdagen funnit sina ovanberörda betänkligheter icke böra föranleda ett avslag å den begärda anslagshöjningen.

Riksdagen har alltså på extra stat för år 1915 beviljat till upprätthållande under läsåret 1914—1915 av *svensk undervisning åt svenska barn*: i *Berlin* 1,800 kronor, i *London* 2,000 kronor, i *Hamburg* 1,600 kronor och i *Paris* 1,700 kronor, samtliga belopp att utgå enligt de bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskriva.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1915 *dels* för uppehållande av verksamheten vid tekniska elementarskolan i Härnösand: till undervisning i svenska språket 200 kronor, till undervisning i främmande språk 400 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 3,400 kronor, till betjäningens avlöning 850 kronor samt till förhöjning av arvodet till gymnastiklärare 200 kronor, *dels ock* för täckande av brist i skolans räkenskaper vid 1912 års utgång 374 kronor, tillhopa 5,424 kronor.

För uppehållande av verksamheten vid tekniska elementarskolan i Härnösand har riksdagen för år 1914 beviljat ett belopp av sammanlagt 4,550 kronor.

Riksdagen har intet att erinra mot vare sig den ifrågasatta förhöjningen av anslaget till lyshållning, uppvärmning m. m. eller det till täckande av förenämnda brist i skolans räkenskaper äskade anslaget, och har följaktligen på extra stat för år 1915 anvisat

dels för uppehållande av verksamheten vid tekniska elementarskolan i Härnösand: till undervisning i svenska språket 200 kronor, till undervisning i främmande språk 400 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 3,400 kronor, till betjäningens avlöning 850 kronor samt till förhöjning av arvodet till gymnastiklärare 200 kronor,

dels ock för täckande av brist i skolans räkenskaper vid 1912 års utgång 374 kronor,
tillhopa 5,424 kronor.

17:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för fortsatt uppehållande under höstterminen 1914 och år 1915 av undervisning jämte läkarvård vid en med gymnastiska centralinstitutet förenad kvinnlig poliklinik anvisa för år 1915 ett extra anslag av 750 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att för berörda undervisnings uppehållande höstterminen 1914 förskottsvis av tillgängliga medel utanordna därför avsett belopp, 250 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande framställning, har för fortsatt uppehållande under höstterminen 1914 och år 1915 av undervisningen jämte läkarvård vid *en med gymnastiska centralinstitutet förenad kvinnlig poliklinik* anvisat på extra stat för år 1915 ett anslag av 750 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att för berörda undervisnings uppehållande höstterminen 1914 förskottsvis av tillgängliga medel utanordna därför avsett belopp, 250 kronor.

18:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till bestridande av ytterligare kostnader för utgivande i tryck av de under de svenska gradmätningsexpeditionerna till Spetsbergen gjorda vetenskapliga iakttagelserna anvisa för år 1915 ett extra anslag av 35,000 kronor.

Till utgivande av de under de svenska gradmätningsexpeditionerna till Spetsbergen gjorda iakttagelserna beviljade riksdagen på extra stat för år 1903 tillhopa 49,000 kronor.

Då nu ytterligare anslag till omförmälda ändamål begäres, har riksdagen visserligen velat uttala ett beklagande av, att de ursprungliga kostnadsberäkningarna för ifrågavarande publikationer ej visat sig hållbara, men har riksdagen, då det nu gäller att slutföra ett för den vetenskapliga forskningen betydelsefullt arbete, ej velat motsätta sig Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning och har följaktligen till bestridande av ytterligare kostnader för *utgivande i tryck av de under de svenska gradmätningsexpeditionerna till Spetsbergen gjorda vetenskapliga iakttagelserna* på extra stat för år 1915 anvisat ett anslag av 35,000 kronor.

Stockholm den 11 augusti 1914.

Med undersätlig vördnad.